

ชื่อโครงการ	การศึกษาผลกระทบทางสังคมรอบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จากนโยบาย การพัฒนาการท่องเที่ยว
หัวหน้าโครงการ	อาจารย์กมลสร ฐานวิเศษ
ผู้ช่วยนักวิจัย	ดร.มณิกภัทร์ ไทรเมฆ
หน่วยงาน	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ปีที่สำเร็จ	2556

บทคัดย่อ

การศึกษาผลกระทบทางสังคมรอบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จากนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพสังคม และความเป็นอยู่ของประชาชนรอบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาต่อการพัฒนาพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จากแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยเชื่อมโยงกระบวนการวิเคราะห์นโยบายยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาในพื้นที่ ทั้งในระดับชาติ กลุ่มภูมิภาคและจังหวัด ในการเปรียบเทียบเพื่อหาความเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและประชากรในพื้นที่ศึกษา ภายใต้กรอบการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับนโยบาย และประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคมและความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อหาสาเหตุของผลกระทบทางสังคมจากการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยสร้างแนวทางเลือกในการปรับปรุงการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการพัฒนาในระดับยุทธศาสตร์ต่อชุมชนและเมือง ควบคู่กับการพัฒนาเชิงสังคมบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และเป็นข้อมูลอ้างอิงในการจัดทำกรประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ นักวิจัยได้ใช้แบบสำรวจประชากรในการวิจัยที่อาศัยอยู่รอบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จำนวน 529 ครัวเรือน โดยทำการสุ่มตัวอย่างได้จำนวน 193 คน ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างโดยใช้พื้นที่ (Area Sampling) ซึ่งเป็นวิธีการเลือกหน่วยตัวอย่างที่ใช้หลักเกณฑ์ของการเลือกตัวอย่างแบบกลุ่ม โดยใช้พื้นที่ในการแบ่งกลุ่มย่อย โดยแบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ และมีการทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามแล้ว ขั้นตอนการสร้างและการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. นำเครื่องมือการวิจัยที่สร้างขึ้นมาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ
2. นำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว ไปทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ด้วยวิธีของ Cronbach's Alpha Coefficient) สอบถามประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.625

จากการศึกษาวิจัย พบว่า นโยบายหรือยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวต่าง ๆ จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมหรือขีดความสามารถในการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นด้วย เพราะแม้ว่าการท่องเที่ยวจะได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น แต่ในขณะเดียวกันนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวอาจจะนำมาซึ่งปัญหาหรือผลกระทบที่ตามมาด้วย ซึ่งนโยบายหรือยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาก็เช่นเดียวกัน จากการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า นโยบายด้านการท่องเที่ยวก็ได้ส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจต่อชุมชนรอบอุทยานประวัติศาสตร์ จากการวิจัยในครั้งนี้ได้มีผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นในเรื่องปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว โดยมองว่ามีปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดจากการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนี้ 1) การ

ท่องเที่ยวในจังหวัดอยุธยายังไม่มีความชัดเจน มีแต่แผนเชิงนโยบาย โดยไม่มีการตั้งกรรมการขึ้นมา ไม่มีการประสานงานอย่างเป็นระบบ 2) คนส่วนใหญ่ที่มาค้าขายและทำธุรกิจ เป็นบุคคลภายนอกจังหวัด เพราะคนอยุธยาไม่อยู่อยุธยา เพราะไม่มีรายได้จึงจำเป็นต้องไปหารายได้ในจังหวัดอื่น และอาจจะมองได้ว่าบุคคลเกาะกับการหาผลประโยชน์ใกล้วัดโดยการค้าขาย 3) รายได้ส่วนใหญ่มาจากการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรม ไม่ใช่มาจากการที่สถานที่ท่องเที่ยวได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก 4) ไม่มีการให้ความรู้เชิงประวัติศาสตร์ นักท่องเที่ยวต่างชาติมีความรู้ทางประวัติศาสตร์มากกว่าคนไทย เพราะอ่านก่อนเที่ยว 5) โครงสร้างพื้นฐานได้รับการพัฒนา เช่น ถนน ไฟฟ้า ได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยว ทำให้ในพื้นที่สามารถสนับสนุนหรือตอบสนองต่อการท่องเที่ยวได้ 6) ปัญหาขยะที่มีจำนวนมากขึ้น 7) การจราจรจะติดขัดมากในช่วงวันหยุดนี้ รายงานการวิจัยได้เสนอแนวคิดเบื้องต้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อเชิงลบและเชิงบวกต่อชุมชน จากการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ประชาชน ภาครัฐ เอกชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสร้างทางเลือกในการพัฒนานโยบายการท่องเที่ยวและสามารถลดผลกระทบทางสังคมได้ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ไว้กับ 3 กลุ่มหลัก ในการพิจารณาและดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ 1) รัฐบาล 2) เอกชนและ 3) นักท่องเที่ยว เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ปฏิบัติตาม โดยการพัฒนาหรือส่งเสริมการท่องเที่ยวต้องทำไปพร้อมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยต้องลงสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ส่วนการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรมเพื่อให้มีความเจริญก้าวหน้า นั้นจะต้องควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมด้วย

Research Topic	The study of social impact assessment around Ayutthaya historical park from tourism development policy
Head of Project	Mr. Kamonsorn Thanwiset
Assistant Researcher	Dr. Manipat Saimek
Government Office	Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Completion	2013

Abstract

The study of social impact assessment around Ayutthaya historical park from tourism development policy aimed to study on the social and the living conditions of the people around the Ayutthaya historical park to the development area of the park from tourism development plan. The study is made by connecting to analyzing process to the strategic policy and the development plan in the area both national level, regional and provincial groups in comparison to the social changing and the population in the studying area under the tourism development frame at the policy level and also to evaluate the environmental effects on social and living conditions of the people. The study was to seek the causes of social effects from tourism development. The alternatives choices for improvement the suitable tourism with the development at the strategic level to the communities and city were created with social development at the area of Ayutthaya historical park. The results were used as reference data to make the evaluation to the environmental effects at the strategic level. The researcher had used the population survey for the people who had lived around Ayutthaya historical park for all 529 households. The sampling had been made for 193 persons by using the area sampling, which was the methodology to select the samples, by using the rules and group sampling selection by using the sub-group division. While the questionnaires had been verified its validity from the experts with testing the accuracy of such questionnaires. The process of creation and testing the quality of tools for research were as follows:

1) Taking the created researching tools to verify its content validity by experts.

2) Taking the tools verified its validity already to test for reliability by searching the Alpha Coefficient with the methodology of Cronbach's Alpha Coefficient, with inquiring the questions related to economy, social and environment and obtaining the reliability value of 0.625.

From the studying such research, it was found that the policy or the strategy promoting the tourism, it was necessary to realize to the suitability or capability to develop such tourism. Although the tourism was developed better, at the same time the tourism development policy might bring out some problems or effects consecutively as same as the policy or the strategy of tourism development of Ayutthaya. From the study on the tourism development of Ayutthaya, it was found that the tourism policy also effected to the social and economic conditions of those communities around Ayutthaya historical park. In addition to the

research, some experts had given their opinions on the problems and effects occurring from such tourism. The experts had realized that there were some problems or effects occurring from delivery or tourism development as follows; 1) tourism in Ayutthaya was still unclear, there were only policy plans without setting up a committee to take care, there was no coordination systematically, 2) majority people who did trading and operating their businesses were the outsiders, since the Ayutthaya people were not living in Ayutthaya, since they had no income, so they had to earn from other provinces, and it might be seen that some people adhered to the benefit seeking nearby the temples by trading, 3) most income was from tourism and industries, the income was not from attractive places praising as world heritages, 4) there was no offering on historical knowledge, foreign tourists got more historical knowledge than Thai people because they read before touring, 5) infrastructure developed such as roads, electricity etc., had been developed corresponding to the tourism, causing the area is able to support or to respond to the tourism, 6) the problem of garbage in greater amount, 7) heavy traffic in rush hour. For all these, the report from researching had proposed the basic concepts for tourism development affecting both negatively and positively to the communities. The brainstorming from those experts, people, whether government and private sectors and interested persons in order to create alternatives from tourism development with capabilities to reduce those social effects by determining the role to 3 main groups for consideration and operation to support tourism; those were 1) government, 2) private, 3) tourists, in order that all groups has followed. The development or the promotion such tourism had to do with environmental conservation. The abstract operation had to be done, while changing from agricultural society to industrial society for the growth had to be done with social development also.